

Nar siden, Stavnbaandet blev løst, og Grundlaget blev lagt til den Hærorrdning, der gjælder den Dag idag, og det skete for at oplive det borgerlige Liv og Vindfibeligbed og Righed, det sagde Kronprinds Frederik i Indledningen til Stavnbaandsloven af 20de Juni 1788. Endnu paa sine gamle Dage forsøgte denne Konge at udvikle dette Righedsprincip mere, nemlig i den Bærnepligtlovs af 8de Mai 1829, som gjaldt, indtil den grundlovgivende Rigsforsamling i 1848 vedtog almindelig Bærnepligt. I Bærnepligtloven af 1829 skete betydelige Udvidelser for, som det hedder, at lette Bøndestanden Bærnepligten; Byrder, og fordi, lægges der til, Forsvaret for Fædrelandet er en naturlig Pligt. Men dengang under det absolute Hærebømme havde selvfølgelig endnu Standsprivilegierne et uhyre Fortrin, og som et slaaende, om end smaaligt Exempel herpaa indeholder denne Lov, at paa Hæregaarde skulle Skytter og Ladefogder nu hæfter være undergivne den almindelige Pligt, men de Karle, der brugtes til Hærfabets personlige Opvartning, ansaas for at være for gode til at opfylde den almindelige Borgerpligt at forsvare Fædrelandet. Men det var dog alligevel et Skridt frem i Righed. Det næste Skridt var Hærens saakaldte Septemberlov, der skilte denne Mand fra hans Popularitet i Kjøbenhavn. Jeg vil ikke sige, at den nærværende Lov skal skille den ærede Rigsdagsmand for Veile Amts 2den Valgkreds (Berg) ved den sidste Rest af hans Popularitet, og jeg vil sige, at han ikke skal falde over det Samme, som Hærnings tabte sin Popularitet over i Hovedstaden, til stor Skade for den følgende politiske Udvikling: Septemberloven og derefter Lovens af 1849 om almindelig Bærnepligt styrkede i høj Grad Righedsprincippet; og nu, da vi her efter den uheldige Krig kom til at give den nuværende Hærorrdning, skete der nye Skridt fremad, som hylde Righedsprincippet langt mere, end hidtil var sket med Hensyn til de militære Forhold. Thi huff paa, at da den ulykkelige Fellesforfatning blev indført i 1855, gif Hærvæsenet ud fra Rigsdagen og kom ind under Rigsraadet, og der skulde man efter Rigsraadets Sammensætning nok vogte sig for at gjøre Skridt frem paa Hærensbanen. Men saa snart den Sag atter var kommen ind under Rigsdagen, og Naasloff kom med den Lov, som nu gjælder, saa opnaede vi følgende betydelige

18de Mai.

demokratiste Fremskridt. Det ene var det, at Stillingsvæsenet blev afløst; det andet var, at alt vaabensført Mandskab skulde udskrives og indøves — der skulde idetmindste ikke efter Regelen finde Undtagelser og Forbigaaelser Sted — og det tredje var det, som Ministeren sagde i de Linier, jeg læste op, at enhver Soldat kunde faae Udgang til de høieste Poster i Hæren. Det er Noget, man ikke kjendte før dengang, og den Bestemmelse i den nuværende Hærorlov, at unge Mennesker mellem 14 og 16 Aar, som have Lust til Krigshaandværket, kunne gaa ind paa en Elevskole og faae fuldstændig Undervisning for det Offentliges Regning, er — det giver jeg Naasloff Ret i — Noget, der vistnok ikke er kjendt andetsteds, i alt Fald havde man aldrig forhen drømt om det her. Det er det, der gjælder endnu. Og hvad hyder nu den Lov, som Ministeren her forelægger os, af saadanne Ting? Jeg tror ikke, at der kan findes et demokratisk Træk i den Lov. Jeg vil nu slet ikke hebreide den ærede Minister Noget i den Henseende; han skuffer ikke mine Forventninger. Af en Minister i det Estrupske Ministerium venter jeg virkelig ikke demokratiste Fremskridt. Men jeg bruger det her som en Sammenligning, som en Grund, der viser, at vi havde en social, en politisk Opfordring og Tilskyndelse til at gaa ind paa den nuværende Hærorlov, som vi savne i det Forslag, der foreligger, og som nu gaar til Landstinget. Det er jo muligt, at disse Bestemmelser om almindelig Indøvelse af alt det vaabensføre Mandskab og om Udgang for Alle og Enhver til de militære Undervisningsanstalter ikke ere udførte saaledes, som man kunde ønske, og maaste ikke ere udførte i den Mand, som General Naasloff dengang lovede os. Thi han sagde: „Jeg kan derfor ogsaa tilføje, at det er i den Mand, at dette Lovudkast vil blive gennemført, hvis det falder i min Lod at bringe det til Udførelse“. Det faldt det jo nu ikke, men er der saadanne Feil, hvilket jeg hverken vil modsigge eller bekræfte, saa maatte de jo kunne rettes ad administrativ Veil. I denne Henseende behøve vi Hærensmand virkelig ikke nogen ny Hærorrdning. Den ærede Minister taler om 8 pCts Tillæg, det er jo en stor Sum udover det, der fordres nu. Den nuværende Udgift til Hærvæsenet er ordinært omtrent 8,530,000 Kr. Lægger man nu dertil de 8 pCt., saa stiger det jo vel med en 6—700,000 Kr. Lægger man